

Laulut

ja lorut kielenopetuksessa

Laulamista kannattaa hyödyntää kielen oppimisen tukena monestakin syystä: laulut auttavat muun muassa huomion kohdistamisessa ja muistiin painamisessa. Laulujen ohella myös lorut elävöittävät opetusta ja tukevat oppimista.

TEKSTI JENNI ALISAARI JA LEENA MARIA HEIKKOLA KUVA JEAN SCHWEITZER / SCANSTOCKPHOTO

Laulaessaan oppija luonnostaan kohdistaa huomionsa laulun sanoihin. Sanojen ymmärtämistä taas voidaan tukea elein, ilmein, liikkein, kuvin ja selityksin. Tutkimusten perusteella tiedetään, että kielen oppiminen on tehokkainta, kun oppija kohdistaa huomionsa kielenaineeseen, jonka hän ymmärtää.

Olennaista lisäksi on, että oppija tuottaa kieltä: tuottaessaan kieltä kielen oppija harjoittelee kielenkäyttöä ja kiinnittää huomiota sanastoon, muotoihin ja rakenteisiin. Tätä tapahtuu laulaessa melkein huomaamatta. Omissakin tutkimuksessamme olemme osoittaneet, että aktiivinen laulaminen on tehokkaampaa kuin passiivisempi kuuntelu (Laulamalla sujuvuutta kirjoittamiseen, *Kasvatus* 4/2016). Harjoituksen kautta kielen piirteet painuvat muistiin ja automatisoituvat, jolloin niitä voidaan hakea muistista nopeammin.

Kielen oppiminen laulamalla

Yhdessä laulaminen on sosiaalista, ja sosiaalinen vuorovaikutus taas on keskeistä kielen oppimisessa. Oppimista tapahtuu erityisesti silloin, kun kielenoppija on osallinen toiminnassa ja kontrolloi aktiivisesti omaa osallistumistaan. Kielen oppimiseen liittyy myös psykologisia tekijöitä: kielen tuottaminen voi herättää negatiivisia tunteita, tai ahdistus voi estää kielen oppimista. Tutkimuksissa on osoitettu, että yhdessä laulaminen voi tehdä luokan ilmapiiristä rennomman, joten sen voi olettaa myös alentavan kielenoppijan ahdistusta ja siten edistävän oppimista.

Laulamalla voi oppia monenlaisia ilmaisuja uudesta kielestä. Kertosäkeissä toistuu luontevalla tavalla monipuolisia, vuorovaikutustilanteissa käyttökelpoisia fraaseja, ja melodia ja riittävä toisto auttavat niiden mieleen painamisessa. Laulaessa voi harjoitella kielen tuottamista lähes missä ja

milloin vain. Näin laulaminen tukee uuden kielen oppimista ja kielitaidon ottamista haltuun.

Sanaston ohella kieliopillisia rakenteitakin voi oppia laulamalla. Lauluilla voidaan kehittää suullista kielitaitoa, lu-

Kielen oppimisessa aktiivinen laulaminen on tehokkaampaa kuin passiivinen kuuntelu.

kemisen tasoa ja kirjoittamisen sujuvuutta. Laulujen tapaan myös loruja voi käyttää opetuksessa: ne tukevat esimerkiksi ääntämistä ja suullista sujuvuutta.

Erityisesti opetustarkoituksiin tehtyjen laulujen lisäksi on hyvä käyttää muita tunnettuja lauluja, joissa opeteltavia asioita esiintyy. Kannattaa ottaa esiin lauluja, jotka ovat oppijoille mieleisiä ja joita he kuulevat myös opetustuokioiden ulkopuolella. Lauluja voi etsiä esimerkiksi LyricsTraining-verkkosivustolta, joka on toimiva apu erityisesti sanaston harjoittelun ideointiin. Sivuilta voi hakea erikielisiä lauluja, ja niiden sanoista voi tehdä perinteisiä aukkotehtäviä. Tällaisessa tehtävässä täytyy kuitenkin tarkistaa, että laulun sanasto on oppijalle mielekästä ja rakenteet hänen taitotasollaan. Sanaston lisäksi erilaisia rakenteita kuten verbien aika- ja tapamuotoja, prepositioita tai vaikkapa adjektiivien vertailumuotoja voi harjoitella laulujen avulla, joko kuuntelemalla tai laulamalla. Esimerkiksi Billie Eilishin laulusta *Everything I wanted* voi harjoitella englannin menneen ajan muotoja, modaaliapuverbejä tai idiomaattisia ilmauksia.

Opettajien näkökulma

Opettajien uskomuksilla eri opetusmenetelmistä ja kielen oppimiseen vaikuttavista tekijöistä on yhteys niihin valintoihin, joita he työssään tekevät esimerkiksi menetelmien ja materiaalien välillä. Suomessa on selvitetty lähinnä suomen kielen opettajien uskomuksia laulamisesta, laulujen kuuntelusta tai loruista opetusmenetelminä ja näiden menetelmien käyttöä S2-opetuksessa. Opettajat pitivät kaikkia kyseisiä menetelmiä hyödyllisinä opettamisen keinoina. Erityisesti laulamisen ajateltiin lisäävän ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja laulujen kuuntelun herättävän erilaisia tunteita. Loruja taas pidettiin oppijoita aktivoivana menetelmänä. Ääntämistä ajateltiin voitavan harjoitella laulamalla ja loruilemalla, kun taas laulujen kuuntelua pidettiin sopivana suomalaisesta kulttuurista opettamiseen tai uusien aiheiden esittelyyn.

Opettajat käyttivät laulamista tai loruja lausumista suomen kielen opetuksessa kuitenkin vain harvoin tai eivät ollenkaan. Laulujen kuuntelua hyödynnettiin hieman useammin kuin muita menetelmiä mutta sitäkin rajatusti, vain sanaston tai ääntämisen opettamiseen. Sen sijaan vieraiden kielten oppimateriaaleissa laulut ovat olleet tärkeässä roolissa jo usean vuosikymmenen ajan. Olemme itsekin laulamalla opetelleet englannin kuukaudet ja aakkoset tai italian ääntämistä. Olemme myös tehneet aukkotehtäviä laulujen sanoista niin italiaksi kuin ruotsiksikin. Oletamme, että vieraiden kielten tunneilla laulaminen on aktiivisesti käytössä myös tämän päivän opetuksessa.

Lisää laulavia opettajia

Koska on todettu, että laulaminen on tehokas tapa oppia kieltä, olisi hyvä, että sitä käytettäisiin kieltenopetuksessa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kieltenopettajia on ohjeistettu laulamisen käyttöön jo 1980-luvulta lähtien. Vieraiden kielten opetuksessa on tarjolla paljon oppimateriaalia, jossa laulut ovat luonnollinen osa oppitunteja. Verkossa on erilaista kieltenopetukseen sopivaa materiaalia, kuten edellä mainit-

tu LyricsTraining. YouTube on erityisesti kielenoppimistarkoitukseen tehtyjä lauluja pullollaan, mutta niiden käytössä täytyy pitää mielessä tekijänoikeudet.

Lauluja voi etsiä esimerkiksi LyricsTraining-verkkosivustolta, joka on toimiva apu erityisesti sanaston harjoittelun ideointiin.

Usein paras tapa harjoitella uusia sanoja ja rakenteita on laulaa lauluja opettajan kanssa yhdessä ilman sen kummempaa säästystä tai tallennetta taustalla. Näin laulun nopeudeksi saadaan juuri oppilaiden kielitaidon tasoon sopiva tempo. Laulavan opettajan ei tarvitse olla oopperalaulaja tai muutenkaan laulun mestari, tärkeää on innostus ja heittäytyminen laulamiseen. Tämä tarttuu myös oppilaisiin, niin pieniin kuin isoihinkin. Teini-ikäisten kanssa voi olla kuitenkin toimivinta käyttää valmiita tallenteita ja mahdollisuuksien mukaan heidän itsensä valitsemaa lauluja.

Kirjallisuutta

- Alisaari, Jenni 2015. Laulaminen paikallissijojen harjoittelun menetelmänä S2-opetuksessa. Teoksessa *Elävä ainepedagogiikka*. <http://hdl.handle.net/10138/154156>
- Heikkola, Leena Maria & Alisaari, Jenni 2020. The Effects of Songs on L2 Proficiency and Spoken Fluency: A Pedagogical Perspective. Teoksessa Lintunen, Mutta & Peltonen (Toim.) *Fluency in SLA*. Bristol: Multilingual Matters.
- Ludke, Karen M., Ferreira, Fernanda & Overy, Katie 2014: Singing can facilitate foreign language learning. *Memory and Cognition*, 42(1). <http://dx.doi.org/10.3758/s13421-013-0342-5>

KIRJOITTAJAT

Kirjoittajat ovat yliopisto-opettajia, Jenni Alisaari Turun yliopistossa ja Leena Maria Heikkola Åbo Akademiassa. Heidän yhteiset tutkimuksensa käsittelevät muun muassa laulamisen ja kielen oppimisen yhteyksiä.